

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
ӨКМӨТҮНӨ КАРАШТУУ
КУРЧАП ТУРГАН ЧӨЙРӨНҮ
КОРГОО ЖАНА ТОКОЙ
ЧАРБАСЫ БОЮНЧА
МАМЛЕКЕТТИК АГЕНТТИГИ
КАРАТАЛ-ЖАПЫРЫК
МАМЛЕКЕТТИК КОРУГУ

*Коруктун
Кызыл Кименке
Кирген
Жаныбарлары*

Нарын шаары 2011-жыл.

ЖАРАТЫЛЫШ ЖАЛТЫ ЭЛДИН БАЙЛЫҒЫ !!!

КАСАЛПУУЛАР:

Аккуу — Лебедь-кликун — *Cygnus cygnus* Linnaeus. Соң-Көл өтө сейрек кездешет.

Аккөз өрдөү — Белоглазая чернеть-Ауфиа пугоса. Соң-Көл өтө сейрек кездешет.

Узунтумшуктуу кытай — Длинноносый крохаль. *Mergus serrator* Linnaeus. Регулярдуу кездешпейт.

Кашыктумшуктуу кытан — Колпица *Platalea leucorodia* Linnaeus. Соңкөл, регулярдуу кездешпейт.

Кара-Кунас — Черный аист. *Ciconia nigra* Соңкөл көлүнүн саздак жерлеринде, Каратал капчыгайында кездешет.

Каркыра — Журавль-красавка. *Anthracoides virgo*. Соңкөлдүн жээгинде, Каратал участкасында кездешет.

Тоо Казы — Горный Гусь — *Anser indica* Соңкөл, Чатыркөл көлдөрүндө кездешет.

Бирказан сымалдар — Малый баклан.

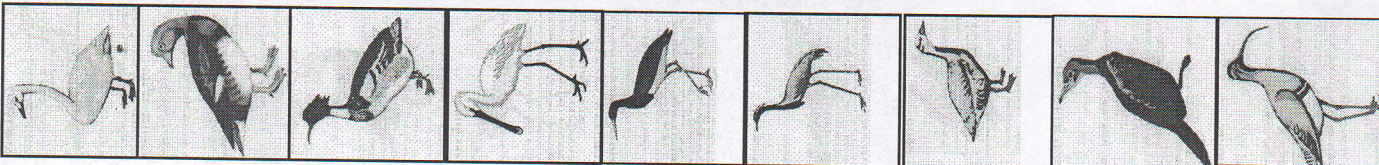
Phalacrocoracidae.

Соң-Көлдө кездешет.

Орок тумшук чулдук — Серпоклювы —

Ibidorhynchidae

Соң-Көл, Чатыр-Көлдө кездешет.



Таз кара — Черный гриф — *Aegyrus thopachus*. Коруктун бийик аска-зоолуу тоолорунда таралган.

Ак кажыр — Белоголовый сип. *Falco naumanni* Fleischer. Коруктун бийик аска-зоолуу тоолорунда таралган.

Бүркүт — Беркут — *Aquila chrysaetos*. Коруктун көптөгөн обходдорунда жана кеземел зоналарында кездешет.

Ителги — Балобан — *Falco cherrug* J.E. Gray. Соңкөл тоо, Молдо-Тоо тоо кыркаларында уялайт.

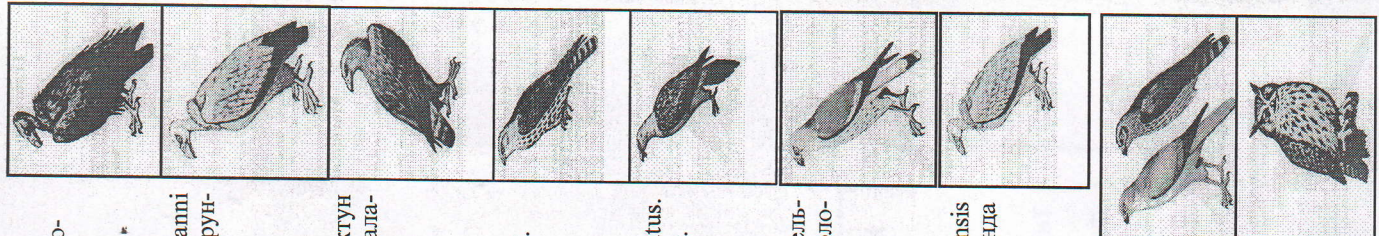
Көк-Жору — Бородач — *Gyraetus barbatus*. Ача-Таш, Кызыл-Белес тоолорунда кездешет.

Наумандын күйкөсү — Степная пустельга. *Lesser Kestrel*. Ача-Таш, Кызыл-Белес тоолорунда кездешет.

Кумай — Гималайский гриф. *Gyps himalaensis* Hume. Коруктун бийик аска-зоолуу тоолорунда таралган.

Кубарган кулалы — Степной лунь — *Circus macrogys*. Соң-Көл, Жапырык.

Чон үкү -Филин — *Bubo bubo*



СҮЛТ ЭМҮҮЧҮЛӨР:

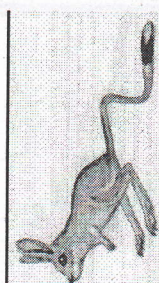
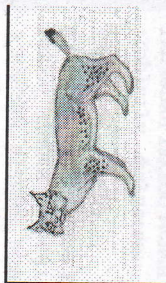
Илбирс — Снежный барс — *Uncia uncia* Shreber. Коруктун аска зоолуу аймактарын да өтө сейрек кездешет.

Сүлөөсүн — Туркестанская рысь — *Lynx lynx* Linnaeus. Коруктун калын токой, аскалуу жерлеринде таралган.

Архар-Кулжа — Горный баран — *Ovis ammon* Linnaeus. Корук аймагынын бийик тоолуу, адырлуу жерлерде кездешет.

Кошаяк-Тушканчик — прыгун — *Allactaga saltator*. Корукта Чатыр-Көлдүн жээктеринде кездешет.

Суусар — Каменная куница или белодушка — *Martes foina*. Коруктун Ача-Таш, Каратал жарларында кездешет.



Кыргызстан-биологиялык көп түрдүүлүккө бай өлкө, табигый байлыктарды сактай билели!

Теңир-Тоо кереметтери болгон жаныбарлар жана өсүмдүктөр дүйнөсүнө аяр мамиле кылып, Кыргыз жергебиздин тоо берметтери Сонкөл, Чатыркөл көлдөрүнүн табигый байлыктарын көздүн карегиндей сактап, келечектеги урпак-муундарга берели!!

Каратал-Жапырык мамлекеттик коругу Борбордук Тянь-Шань тоо системасынын өзгөчө кооз, табигый эстеликтерди камтыган, калың карагайлуу калчыгай, бийик тоолуу шалбаалуу, аска зоолуу аймак болуп саналат. Ушундай агайын аймакта жаныбарларды сактап калуу, санын көбөйтүү жана илимий иштерди жүргүзүү максатында Каратал Жапырык мамлекеттик коругу түзүлгөн.

Коруктун фаунасын изилдөө, байкоо жүргүзүү, түрлөрүн тактоо менен бирге андагы сейрек кездешкен, жок болуп кетүү коркунучунда турган жапайы жаныбарлардын түрлөрүнө токтолуп, коруктун кызматкерлери тарабынан иш жүргүзүлүп келүүдө.

Келечекте кийинки муундарыбыз жаратылыштын ажайып кооздугун жана жапайы жан жаныбарлардын сулуулугун сүрөттөн гана көрүп калышы мүмкүн. Ошондуктан жалпыбыз менен бирдикте жаратылышка аяр мамиле жасап жана жок болуу коркунучунда турган жан жаныбарларды сактайлы.

Каратал Жапырык мамлекеттик коругунда Кыргызстандын Кызыл китебине кирген жаныбарлардын

22 туру бар, алардын ичинен

18-канаттуу,

5- сүт эмүүчүлөр.

Кыргыз Республикасынын
Өкмөтүнө караштуу курчал турган
чейрену коргоо жана токой чарбасы
мамлекеттик агенттиги

Каратал-Жалпырык

мамлекеттик жаратылыш
Каратал-Жалпырык

мамлекеттик жаратылыш
коруугу

“22-май

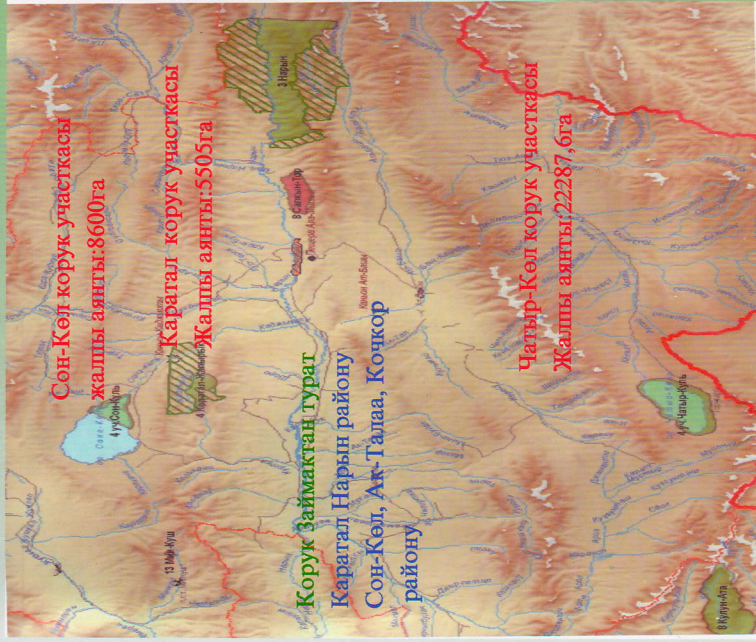
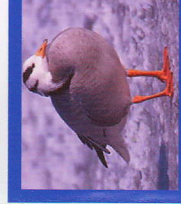
Биологиялык ар
түрдүүлүктү
сактоо күнү»

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 1994-жылдын 1-мартындагы №91 токтому менен Борбордук Тянь-Шаньдагы уникалдуу жаратылыш комплекстерин, сейрек кездешүүчү жана жоголуп бара жаткан жаныбарлар, өсүмдүктөрдүн түрлөрүн сактоо, аймактагы жалпы экологиялык баланстын туруктуу абалын камсыз кылуу иш аракеттерин көрүү, жаратылыш процесстеринин табигый агымын сактоону изилдөө, табигый шартта эркин көбөйүүсүн камсыз кылуу жана чектеш аймактарга жайылуу максатында комплекстик корук катары түзүлөн.

Биологиялык ар түрдүүлүктүн азайуусу жана табигый экосистемалардын жоголуусу планетардык масштабда жүрүүдө. Ошондуктан маселени баардык өлкөлөрдүн аракеттерин бириктирүүдө гана чечүүгө мүмкүн. Бул маселени чечүү үчүн жасалган аракеттердин биринчилерден болуп 1934-жылы Брюсселде Жаратылышты коргоонун Эл аралык бюросун түзүү саналат. Бул демилге ЮНЕСКО тарабынан колдоого алынган жана 1948-ж Жаратылышты коргоо боюнча Эл аралык биримдик түзүлгөн. ЖКЕБдин демилгеси менен 1966-ж баштап Фактылардын Кызыл китеби басылып чыгарылган. Анда жок болуу коркунучунда турган жаныбарлардын жана өсүмдүктөрдүн тизмеси киргизилет.

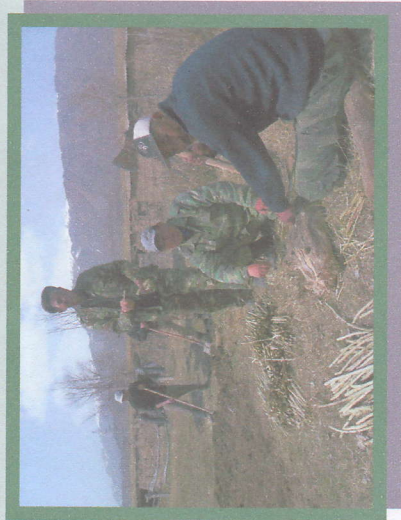
Кызыл китептин чыгарылышы — абдан маанилүү окуя. Бул китепке киргизилген сейрек жана жоголуп бара жаткан өсүмдүктөр менен жаныбарлардын түрлөрү биологиялык ар түрдүүлүктү коргоонун ийгиликтүү стратегиясына өтө муктаж. Мындай стратегия биздин табигый улуу мурасыбызды коргоону гана камсыз кылбастан, биологиялык ресурстарды пайдалуу принциптерин да өзгөртөт.

2005-жылы май айында Кыргыз Республикасынын токтому менен козукарындардын 4 түрү, жогорку өсүмдүктөрдүн 83 түрү, муунак буттуулардын 18 түрү, балыктардын 7 түрү, жерде сууда жашоочулардын 2 түрү, сойлоп жүрүүчүлөрдүн 8 түрү, канаттуулардын 57 түрү, сүт эмүүчүлөрдүн 23 түрү Кыргыз китепке киргизилген.





Биологиялык ар түрдүүлүктү экосистемалардын туруктуу иш аракеттеринин шарты деп кароого болот. Экосистемалардын туруктуу иштөөсү учурдагы тиричилик формаларына, анын ичинен адам баласына жагымдуу планетардык климаттын түзүлүшүнүн шарты болуп эсептелет. Биологиялык ар түрдүүлүксүз адамдын тиричилигинин мүмкүн эместиги анык.



КЖМЖК

Тел: (03522) 5-19-80, 5-19-81

Факс: (03522) 5-08-21

e.mail: karatai-jaryruk@rambler.ru

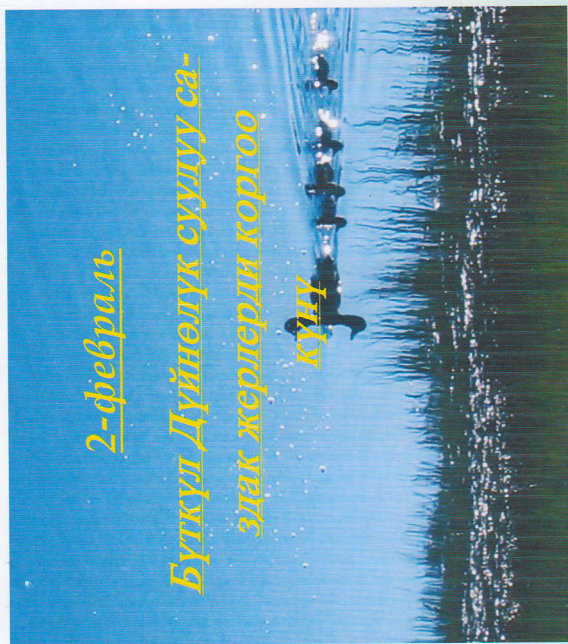
Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө
караштуу курчап турган чөйрөнү
коргоо жана токой чарба мамлекеттик
агенттиги

Каратал-Жапырык мамлекеттик
жаратылыш коругу

2-февраль

*Бүгүл Дүйнөлүк сулуу са-
здык жерлерди коргоо*

күнү



2015-ж

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 1994-жылдын 1-мартындагы №91 токтому менен Борбордук Тянь-Шандагы уникалдуу жартылыш комплекстерин, сейрек кездешүүчү жана жоголуп бара жаткан жаныбарлар, өсүмдүктөрдүн түрлөрүн сактоо, аймактагы жалпы экологиялык баланстын туруктуу абалын камсыз кылуу иш аракеттерин көрүү, жартылыш процесстеринин табигый агымын сактоону изилдөө, табигый шартта эркин көбөйүүсүн камсыз кылуу жана чектеш аймактарга жайылтуу максатында комплекстик корук катары түзүлгөн.



Суулуу - саздак жерлер же вейланд (Wetland анг.сөзүнөн-нымдуу жер) - бул саздар, табигый жана жасалма, суу агып чыкпаган жана суу агып чыккан, туздуу жана тузсуз көлмөлөр, көлчүктөр, деңиз жээктери ж.б. Суулуу-саздак жерлер ар түрдүү келет, бирок алардын бардыгына мүнөздүү бир касиет бар. Бул жаратылыштын эң негизги компоненттери топурак, суу, жаныбарлар жана өсүмдүктөр дүйнөсү бири-бири менен тыгыз байланышта болуп, адамзатка эң керектүү азыктарды өндүрүп чыгаруу касиетине ээ.

Суулуу- саздак жерлерди мекендеген канаттуулар таралган ареалдардын бирден-бир орчундуу аймактарды Республикабызда- Сон-Көл, Чатыр-Көл көлдөрү болуп саналат. Биздин Сон-Көл, Чатыр-Көл көлдөрүбүздүн Суулуу- Саздак аянттуу табигый комплекстеринин мааниси Эл аралык деңгээлде кеңири бааланып, Рамсар Конвенциясынын тизмесине киргизилген.

Сон-Көл көлү 2010-жылы 23-январь айында Япония мамлекетинде расмий түрдө Рамсар конвенциянын тизмесине киргизилген.



Сон-Көл

Чатыр-Көл көлү 2005-жылы 8-ноябрда Уганда мамлекетинин борбору Кампала шаарында Рамсар Конвенциясынын суулуу саздак аймактарынын тизмесине расмий түрдө киргизилген



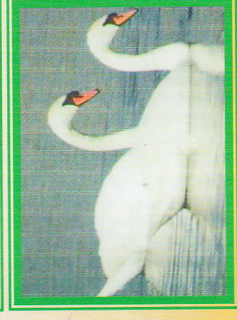
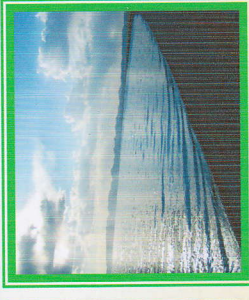
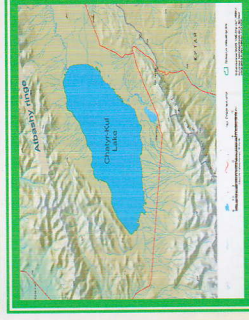
Чатыр-Көл

Рамсар конвенциясы-бул дүйнөнүн туруктуу өнүгүүсү үчүн улуттук иш аракеттер жана эл аралык кызматташтык аркылуу Суулуу-саздак жерлерди коргоо жана сарамжалдуу пайдалануу максатында түзүлгөн эл аралык келишим.



Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө
караштуу курчал турган чөйрөнү
коргоо жана токой чарбасы мамлекеттик
агенттиги

**Каратал-Жалпырык
мамлекеттик жаратылыш
коруугу**



Чалыр Көл корук участогу

2015-ж

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 1994-жылдын 1-мартындагы №91 токтому менен Борбордук Тянь-Шандагы уникалдуу жаратылыш комплекстерин, сейрек кездешүүчү жана жоголуп бара жаткан жаныбарлар, өсүмдүктөрдүн түрлөрүн сактоо, аймактагы жалпы экологиялык баланстын туруктуу абалын камсыз кылуу иш аракеттерин көрүү, жаратылыш процесстеринин табигый агымын сактоону изилдөө, табигый шартта эркин көбөйүүсүн камсыз кылуу жана чектеш аймактарга жайылтуу максатында комплекстик корук катары түзүлгөн.

Суулуу-саздак жерлерди мекендеген канаттуулар таралган ареалдардын бирден-бир орчундуу аймактары Республикасызда-Чатыр-Көл көлү болуп саналат.

Чатыр-Көл Кыргызстандын эң бийиктикте жайгашкан ири көлү деңиз деңгээлинен 3540 м бийиктикте жайгашкан. Көлдүн узундугу-23 км, туурасы-11 км, тереңдиги 16,5 м. Аянты 161,1 км² түзөт. Көлдөн суу агып чыкпайт.

Чатыр-Көл куштардын көп массада учуп келиши сезондук миграцияларында, күзүндө бул жерде миндеген өрдөктөрдүн, каздардын алардын ичинен Түндүк Уюлду жердеген турухтан, тулес, шегол, краснотобик, чернозобик да кездешет. КР Кызыл китебине кирген тоо казы Кыргызстанда жалгыз Чатыр-Көлүндө көбөйүүгө жөндөмдү популяциясы сакталып калууда. Тоо казы Индия, Пакистан мамлекеттеринде кышташат, миграциялык жолу 1000-1500 км түзөт, ал жолду алар 2-2,5 ай ичинде учуп өтүшөт. Кийинки жылдары Кызыл Китепке кирген ак куунун (лебедь-кликун) -көбүрөөк келе башташы жакшы көрүнүш.

Саз жана саздак жерлер көлдүн түштүк жээгин курчап турат.

Чатыр-Көл жана аймагы канаттуулардын жашоо циклында орчундуу мааниге ээ жана алардын көбөйүүсүнө, үйүргө топтолуусуна ыңгайлуу тынч аймак болуп саналат.

Чатыр-Көл корук участогунун жапайы жаныбарлары (фауна).

Сүт эмүүчүлөрү (млекопитающие):

- ◆ 5 отряд.
- ◆ 10 сем (уруу).
- ◆ 12 вид (түр).

Канаттуулар (орнигофауна):

- ◆ 12 отряд.
- ◆ 3 под отряд
- ◆ 18 сем (уруу).
- ◆ 120 вид (түр).

Балыктар (ихтиофауна):

- ◆ 2 отряд.
- ◆ 3 сем (уруу).
- ◆ 4 вид (түр).

Курт-кумурскалардын көптөгөн түрлөрү бар, изилденүүдө.

Чатыр-Көл көлүнүн табигый комплексинин мааниси эл аралык деңгээлде кенири бааланып Рамсар Конвенциясынын туруктуу комиссиясы өзүнүн чогулушунда «Башкаруу принциптерин иштеп чыгуу максатында Чатыр-Көлгө экологиялык баа берүүнү жүргүзүп, жыйынтыгында Рамсар тизмесине киргизүү» долбоору колдоого алынган. Долбоор Конвенциясынын кичи гранттар фондусу тарабынан каржыланып ишке ашырылган. Чатыр-Көл адамдын ишкердүүлүгү тарабынан өзгөрбөгөн табигый көл-ошондуктан бул бийик тоолуу суулуу-саздак экосистема потенциалдуу Рамсар жери болуп саналат.

Ramsar

КЖМЖК

Кыргыз Республикасы
Нарын шаары

С.Жакыпов к №4

Тел: (03522) 5-19-80, 5-19-81

Факс: (03522) 5-08-21

Karatal-jaryguk@rambler.ru

2005 жылы 8-ноябрда Уганда мамлекетинин борбору Кампала шаарында Рамсар Конвенциясынын суулуу саздак аймактарынын тизмесине Чатыркөл расмий түрдө киргизилген.



Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө
караштуу курчап турган чөйрөнү
коргоо жана
токой чарбасы мамлекеттик агенттиги

**Карамал-Жапырык
мамлекеттик
жаратылыш коругу**



**Сон-Көл корук
Учкүгү
2015ж**

Кыргыз Республикасы
Нарын шаары С.Жакыпов көчөсү №4
Телефон: (03522) 5-19-8 5-19-81
Факс: (03522) 5-08-21
Эл. почта: Karatal-jarytk@rambler.ru

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 1994-жылдын 1-мартындагы №91 токтому менен Борбордук Тянь-Шандагы уникалдуу жаратылыш комплекстерин, сейрек кездешүүчү жана жоголуп бара жаткан жаныбарлар, өсүмдүктөрдүн түрлөрүн сактоо, аймактагы жалпы экологиялык баланстын туруктуу абалын камсыз кылуу иш аракеттерин көрүү, жаратылыш процесстеринин табигый агымын сактоону изилдөө, табигый шартта эркин көбөйүүсүн камсыз кылуу жана чектеш аймактарга жайылуу максатында комплекстик корук катары түзүлгөн. Сон-Көл көлүнүн чыгыш бөлүмүндө орун алган

Соң-Көл корук участкасы 8600 га, түзөт, анын ичинен көл аянты- 5200 га, кургак аянты- 3400 га.

Сон-Көл көлү 2010-жылы 23-январь айында Япония мамлекетинде расмий түрдө Рамсар конвенциянын тизмесине киргизилген.

Саз Сон-Көл айланасында, агын суулардын бойлорундагы жайылма жерлерде кездешет. Коруктун саздарында негизинен ыраң саз өсүмдүктөрү өсөт. Аталгандардан ыраң менен мохтон турган формациялар көбүрөөк кездешет.

Терең эмес суу жээктери көбүнчө суу астында өсүүчү уруть, рдест, хара жана башка суу өсүмдүктөрдөн турган шалбааларга бай, терең эмес суу жээктеринде, агын сууларда, көлмөлөрдө көп сандуу ар түрдүү суу курт-кумурскалары кездешет, алар бокошвар, дар, хириноmid, калак буттуу рактар, моллюскалар ж.б. куштардын азыктуу рациону болуп саналат. Көл жээгинде суулуу-саздак жерлерди, байырлаган канаттуулардын 70 тен ашык түрү бар: аныр, арам өрдөк, суучулдук, өрдөк тумшук, көк кытан, эчки маарак, кызыл баш, чачылуу өрдөк, ызгыт, ак чардак ж.б. Сон-Көл негизинен чулдуктардын, мойноктордун, өрдөктөрдүн инкубациялык мөөнөтү өтүүчү жай болуп саналат.

Сон-Көл корук участогунун жапайы жаныбарлары (фауна).

Сүт эмүүчүлөрү (млекопитающие):

- ◆ 5 отряд.
- ◆ 10 сем (уруу).
- ◆ 11 вид (түр).

Канаттуулар (орниитофауна):

- ◆ 13 отряд.
3 подотряд.
- ◆ 19 сем (уруу).
- ◆ ~~10~~ 110 вид (түр).

Балыктар (ихтиофауна):

- ◆ 1 отряд.
- ◆ 3 сем (уруу).
- ◆ 5 вид (түр).

Жерде сууда жашоочулар (амфибии):

- ◆ 1 отр.
- ◆ 1 сем (уруу).
- ◆ 1 вид (түр).

Курт-кумурскалардын көптөгөн түрлөрү бар, толук изилдөөнү талап кылат.



Миграция учурунда Сон-Көл көлүнөн өрдөктөрдүн, чулдуктардын, мойноктордун Түндүк уюлда (Крайний Север) кездешүүчү көптөгөн түрлөрүн байкаса болот.

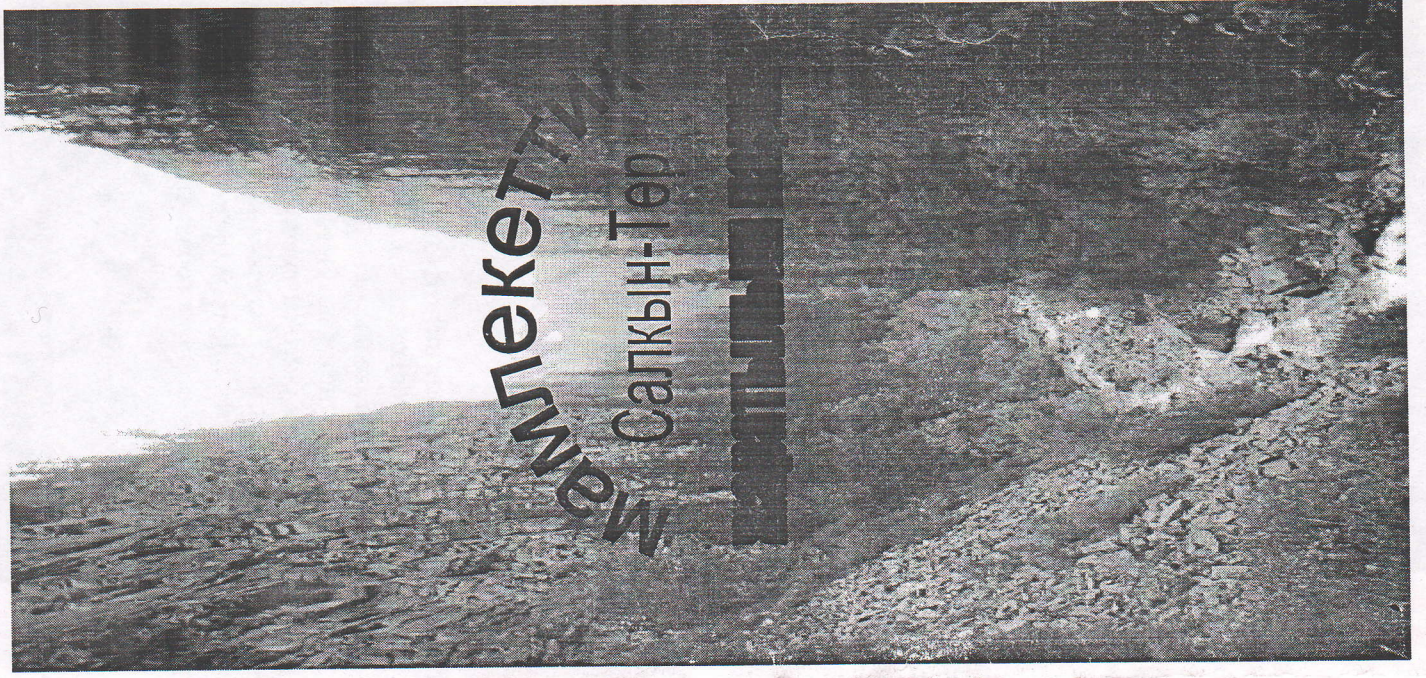
КР Кызыл китебине кирген: тоо казы, каркыра, кара кунас, ак көз өрдөк, узунтумшуктуу кытай, тоо тараптарын-да жырткыч куштар кездешет: ителги, бүркүт, күйкө, үкү, кулаалы, ак кажыр, тарпчы, журтчу кездешет.

Сонкөл көлүндө балыктардын 5 түрү белгилүү:

- ◆ Түрпүлүү алабуга (осман чешуйчатый)
- ◆ Жыланаң алабуга (осман голый)
- ◆ Май канат (сига) балык
- ◆ Момун (пеляд) балык
- ◆ Тянь-Шаньский ит балык (голец) балыгы бар.

Көлдүн түштүк батыш тарабында көлдүн жээктери 50-60 см саз чытырмандары бир нече километрге чейин созулуп жатат. Көлдүн күн чыгыш тарабында бир нече аралдар бар, аларда өрдөктөр, чардактар, аңырлар, арам өрдөктөр уялашат. Көл суу өсүмдүктөрдөн турган суу астындагы фитобентос шалбааларга бай, алардын тамырлары жана вегетативдик бөлүктөрү каз, өрдөктөрдүн негизги азыктуу тамагы болуп саналат.





«Салкын-Төр» мамлекеттик жаратылыш паркы.

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2001-жыл 25-майындагы №249 токтомунун негизинде жаратылыштын кооз аймактарын сактоо жана калыбына келтирүү, жалпы экологиялык абалды жакшыртуу максатында Нарын облусунун Нарын районунда «Салкын-Төр» мамлекеттик жаратылыш паркы уюшулган.

«Салкын-Төр» мамлекеттик жаратылыш паркынын негизги милдеттери болуп:

- Уникалдуу жаратылыш комплекстерин жана объектилерин сактоо.
- Маданий жаратылыш мурастарын сактоо (археологиялык, тарыхый, этнографиялык жана кооз жаратылыш ландшафттары).
- Экологиялык агартуу жана жаратылыш шартында элдин эс алуусун камсыз кылуу болуп эсептелинет.

Паркынын негизги максаттары болуп;

- Ички Тянь-Шандын уникалдуу, кайталангыс табигый жаратылыштын өз калыбында сактап калуу;
- Табигый жаратылыштагы болуп жаткан кубулуштарга көзөмөл жүргүзүү, аларды изилдөө, бийик тоолуу ийне жалбырактуу токойлорду, шалбааларды, мөңгүлөрдү, түрдүү ландшафттарды жана биологиялык ар түрдүүлүктү коргоо;
- Жаратылышты коргоодо, жаратылыш ресурстарын рационалдуу пайдаланууда илимий негизделген кенештерди берүү;
- Айлана чөйрөнү коргоо жаатында адистерди даярдоо;
- Жалпы экологиялык абалды жакшыртуу, кайталангыс, кооз «Салкын-Төр» капчыгайын сактоо.

- Экологиялык билим деңгээлди жогорулатуу, жаратылышты көздүн карегиндей сактоого адам баласын тарбиялоо.

Парктын жалпы аянты 10419,3 га аянтты түзөт. Мунун ичинен токой баскан аянты 2080,02 га. токой тилкелери 93,82 га аянтты ээлейт.

Парктын аймагында;

- * мергенчилик кылууга, балык уулоого, жапайы жаныбарларды кармоого.
- * жаныбарлардын, канаттуулардын уясын бузууга.
- * токой кыюууга.
- * токой фондусунун жерлерине уруксаатсыз мал жаноууга.
- * жаныбарлар дүйнөсүнө жана жаратылыш объектилерине терс таасирин тийгизүүчү иш чаралардын баардыгына тыюу салынат.

«Салкын-Төр» мамлекеттик жаратылыш паркы төмөнкү багыттарда иш алып барат.

- *илимий иштер.*
- *токойлорду коргоо, сактоо жана көчөт өстүрүү.*
- *экологиялык туризмди өнүктүрүү.*

Илимий иштер

Парктын аймагында сүт эмүүчүлөрдүн 11, канаттуулардын 30 дан ашык түрлөрү, өсүмдүктөрдүн 300 дөн ашык түрлөрү кездешет.

Кызыл Китепке киргендерден; илбирс, тянь-шань күрөң аюусу, туркестан сүлөөсүнү, мадыл кездешет. Канаттуулардан; Бүркүт, Ителги, Көк жору, Кумай байырлайт.

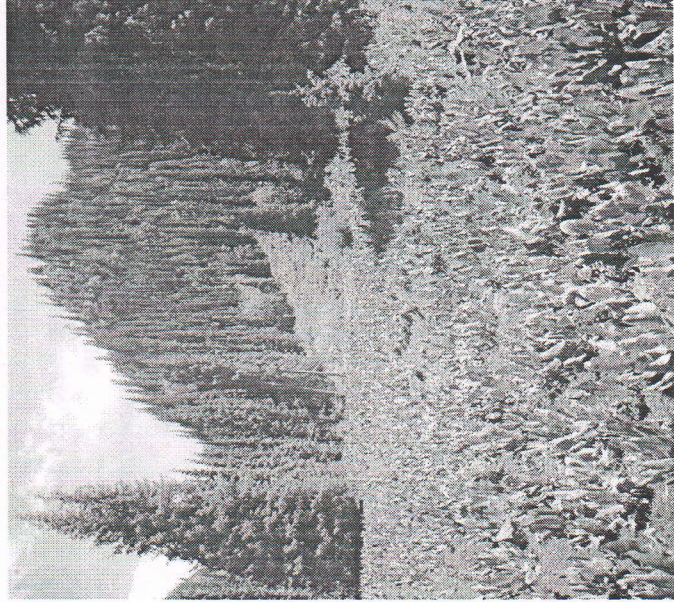
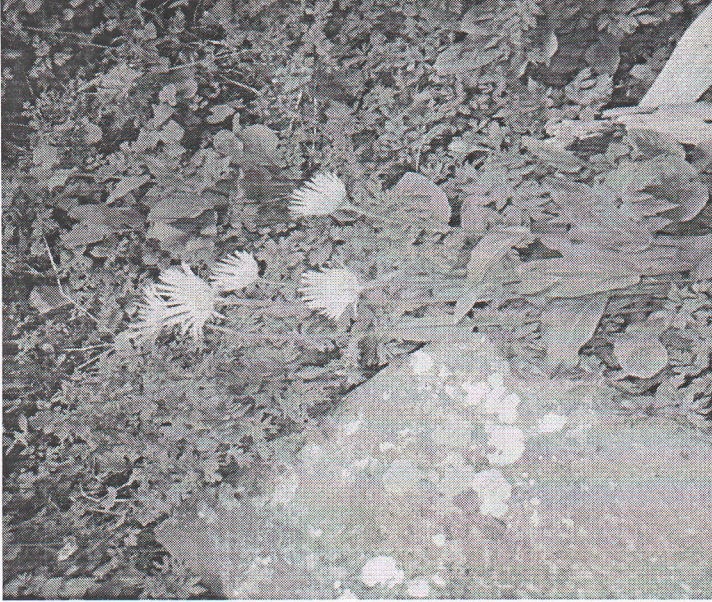
Токойлорду коргоо жана сактоо:

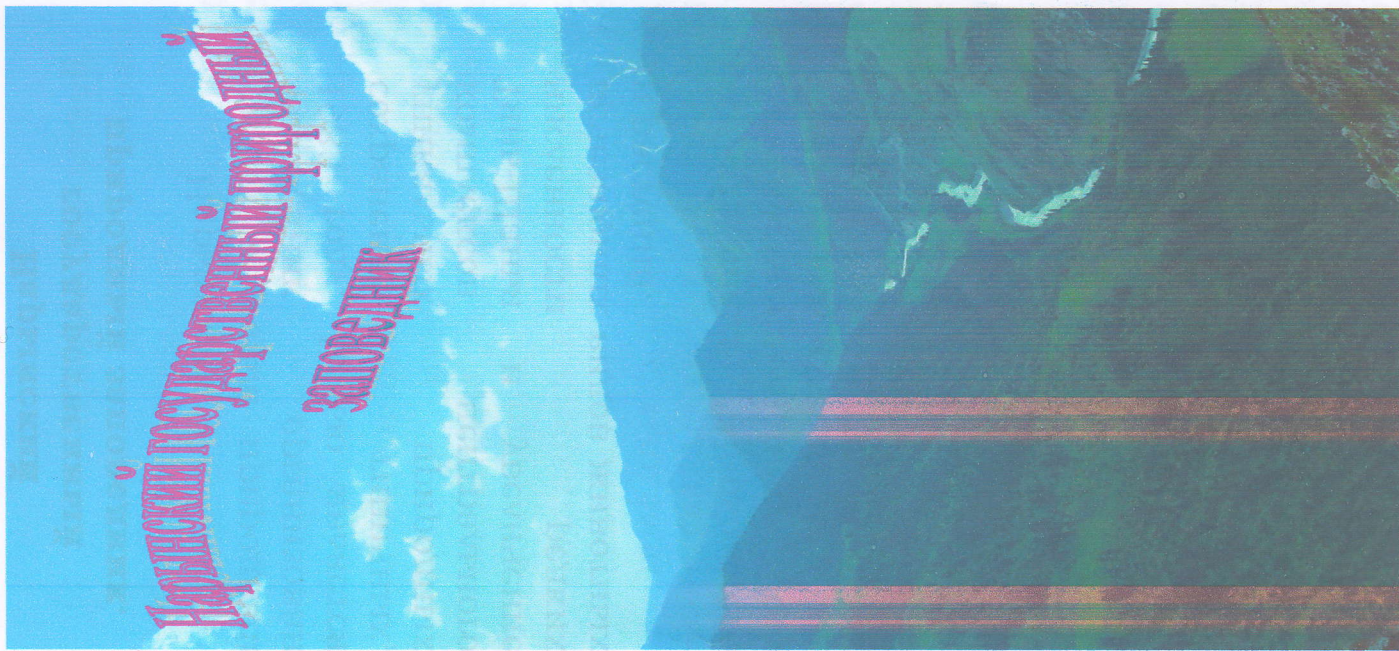
Жыл сайын токой кызматкерлеринин жүчү менен мыйзам бузуучуга каршы бир кылка иштер жүргүзүлүп келүүдө. Жаратылыш паркынын баардык аймактарында, токой массивдерине жакын жайгашкан айылдарда, күч органдарынын өкүлдөрү менен бирдикте үзгүлтүксүз текшерүүлөр, рейддер жүргүзүлөт. Токой коргоо жана өрт кокустугун болтурбоо жана алдын алуу чараларын көрүү максатында өрткө каршы күзөттөр күчөтүлүп, жер жерлерде өрт коопсуздугу боюнча үгүт-насаат иштери аткарылып келүүдө.

Токой чарба жана көчөт өстүрүү:

Токой массивдерин калыбына келтирүү, көбөйтүү максатында берилген план тапшырманын негизинде, токой тилкелерин түзүү үчүн ийне жалбырактуу өсүмдүктөрдүн көчөттөрүн тоого жыл сайын 2 гектар аянтка отургузулуп келүүдөбүз. Жаратылыш паркы уюшулгандан бери тарта 90 га аянттан ашык жерлерге тянь-шань карагайынын, кызыл карагайдын, Сибирь лиственницасынын көчөттөрү отургузулуп келуудо. Жазы жалбырактуу өсүмдүктөрдүн көчөттөрүн өстүрүү үчүн, «Алыш» питомнигине жыл сайын элүү миңден ашык ар кандай бак – дарак өсүмдүктөрүнүн калемчелери тигилет.

Кыргыз Республикасы
Нарын областы, Нарын шаары
Токтосунова көчөсү № 42
Тел : (03522) 5-44-01
Факс : (03522) 6-03-47





Ирландский государственный природный заповедник

Министерство
Экономических дел
Ирландии

Нарынский государственный природный заповедник.

Нарынский государственный природный заповедник организован 1983 году. Целью является сохранение типичных, уникальных природных комплексов Тянь-Шанья и увеличение численности редких исчезающих видов животных и растений.

Площадь Нарынского государственного природного заповедника составляет на данное время 105 519 га земли.

На территории заповедника встречается: 26 видов млекопитающих, птиц - 104 видов, рыб - 3 вида, рептилий - 4 вида и земноводных - 1 вид.

В заповеднике без позвоночные полностью не исследованы.

Из «Красно книжных» в заповеднике обитают такие млекопитающие как: Снежный барс, Манул, Рысь, Тянь-Шаньский бурый медведь, Благородный олень, Архар, Куница.

Из класса птиц: Беркут, Сокол балобан, Бородач, Серпоклюв, Орел карлик, Филин, Степная пустельга, Шахин, Кречет, Серая неясыть, Коростель и Кумай.

Растительный мир составляет более 600 видов.



Марало питомник Нарынский

заповедник единственное место в Кыргызстане где сохранился Благородный олень.

1988 году была организован марало питомник. Целью является воспроизводство и реаниматизация в другие районы а также создание в будущем пантового оленеводства.

В данное время в питомнике содержится около 30 голов благородного оленя.



Природный музей.

В целях эколого-просветительской деятельности и ознакомления с животным миром на базе Нарынского заповедника был организован в 2003 году природный музей.

В музее выставлены экспонаты животного мира обитающих в Нарынском государственном природном заповеднике, а также полезные ископаемые, добываемые в Нарынской области.

Экологический центр.

Экологический центр был организован в 2004 году при поддержке международной организации флора-фауна интернэшнл. Целью организации экологического центра является просвещение школьников, студентов высших и средних учебных заведений и местных жителей Нарынской области. Центр

обеспечен надлежащими учебными пособиями по экологии.



город Нарын
улица Тоголок Молдо
11-«б»
тел. 5 20 40, факс 5 17 24.